

Gebruik maken van de buitenschoolse kennisbronnen van leerlingen

Judith 't Gilde:
jtgilde@kohnstamm.uva.nl

“Het voelt nu fijner, omdat andere kinderen het nu ook weten”.

“Het voelt heel erg goed, want ik wist niet dat dat in me was. De meester haalt dat er allemaal uit onze talenten en dat vind ik heel goed aan hem..”

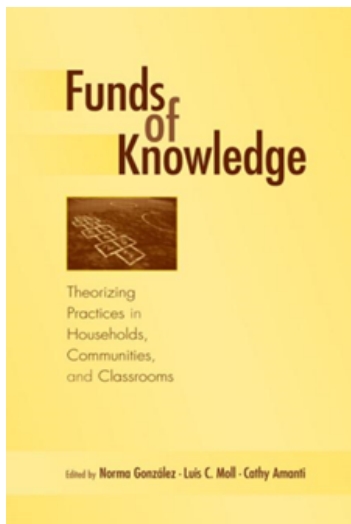
“Ik heb geleerd gewoon doorzetten. Eerst dacht ik zo van, het gaat echt niet lukken en toen gingen we toch wel er aan werken en nu is er toch wel iets goeds van gekomen. [En dat voelt] echt heel leuk. Heel fijn ook”.

Overzicht

- Buitenschoolse kennisbronnen & funds of identity
- Ons onderzoek
- Hoe vind je buitenschoolse kennisbronnen?
- Hoe gebruik je buitenschoolse kennisbronnen?
- Competenties voor het vinden en gebruiken van buitenschoolse kennisbronnen
- Effecten
- Vragen

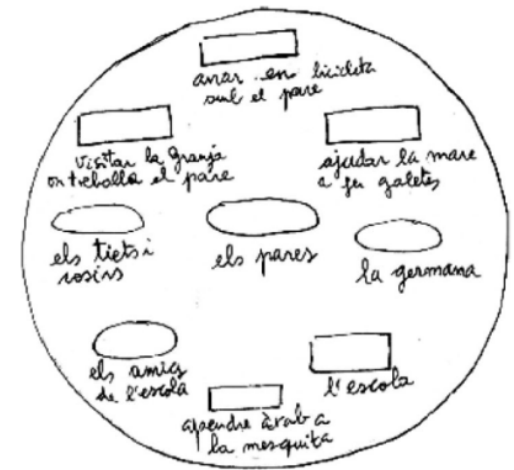
buitenschoolse kennisbronnen

- funds of knowledge
- theorie discontinuïteit: kloof school – thuis
- deficit vs positieve benadering
- Gebruik van funds of knowledge in school:
 - Meer betrokkenheid
 - Verkleint kloof school-thuis
 - Verbetert relatie student-leerkracht

Funds of Identity

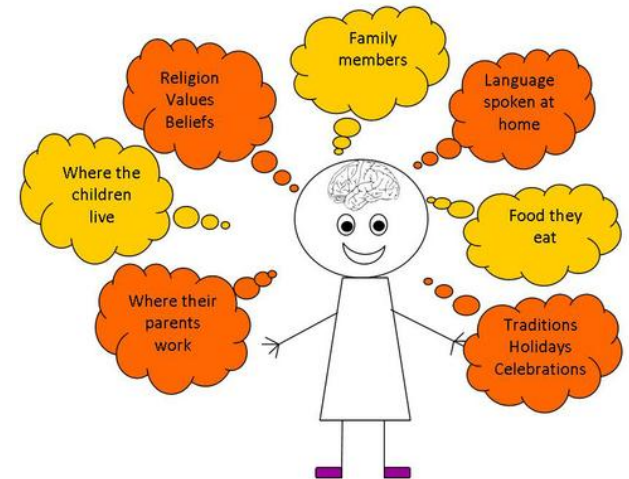
Soorten funds of identity (Esteban-Guitart, 2012):

1. **Geografisch** (plek waarmee je je identificeert: rivier, dorp, berg)
2. **Praktisch** (activiteit zoals werk, sport, muziek)
3. **Cultureel** (religieuze of nationale symbolen, volkslied)
4. **Sociaal** (familieleden, vrienden, collega's)
5. **Institutioneel** (sociale instituties: gezin, huwelijk, kerk)
6. **? Existentieel** (positieve and negatieve ervaringen die mensen gebruiken om zichzelf te definiëren)

Kennisbronnen vertaald naar de Nederlandse praktijk

Context: Werkplaats Onderwijsonderzoek Amsterdam

- Thema 'diversiteit'
- Verschillende culturele achtergronden op school
- Vraag leerkrachten: hoe beter aansluiten bij achtergrond, thuissituatie van leerlingen
- Idee:
 - goede voorbeelden verzamelen en creëren
 - praktijkboek maken
 - effecten onderzoeken

Onderzoeksvraag

Hoe kunnen leraren in het basisonderwijs zo gebruik maken van de buitenschoolse kennis(bronnen) van leerlingen, dat dit bijdraagt aan socialisatie en persoonsvorming van leerlingen?

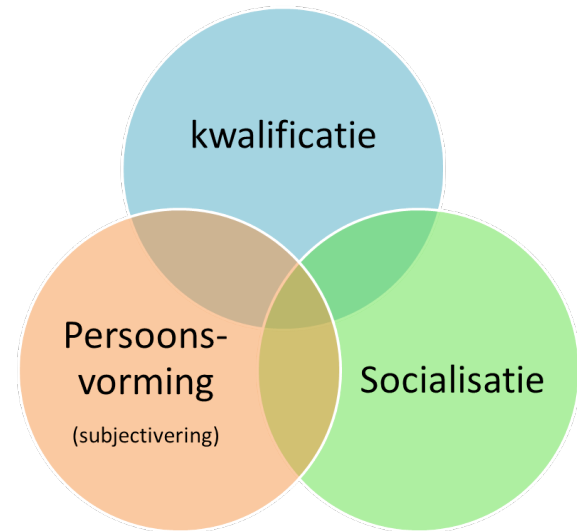
Socialisatie & persoonsvorming

- **Socialisatie:**

Het inleiden van kinderen in de bestaande cultuur en tradities

- **Persoonsvorming:**

De ontwikkeling van de eigen identiteit van leerlingen

Biesta, 2011

Ons onderzoek

- Deelnemers: 13 leerkrachten, 8 basisscholen in Amsterdam
- 1^e fase sept.2018 - dec.2018:
 - Good practices
 - Vragenlijsten: deelnemende groepen (6 klassen N = 147) & controle groepen (9 klassen N = 156).
- 2^e fase jan. 2019 – june 2019
 - Twee cycli (groepsbijeenkomsten, logboeken, interviews met deelnemende leerkrachten & leerlingen)
- 3^e fase: juli 2019 – feb. 2020
 - Analyseren
 - Kennisdelen

Resultaten

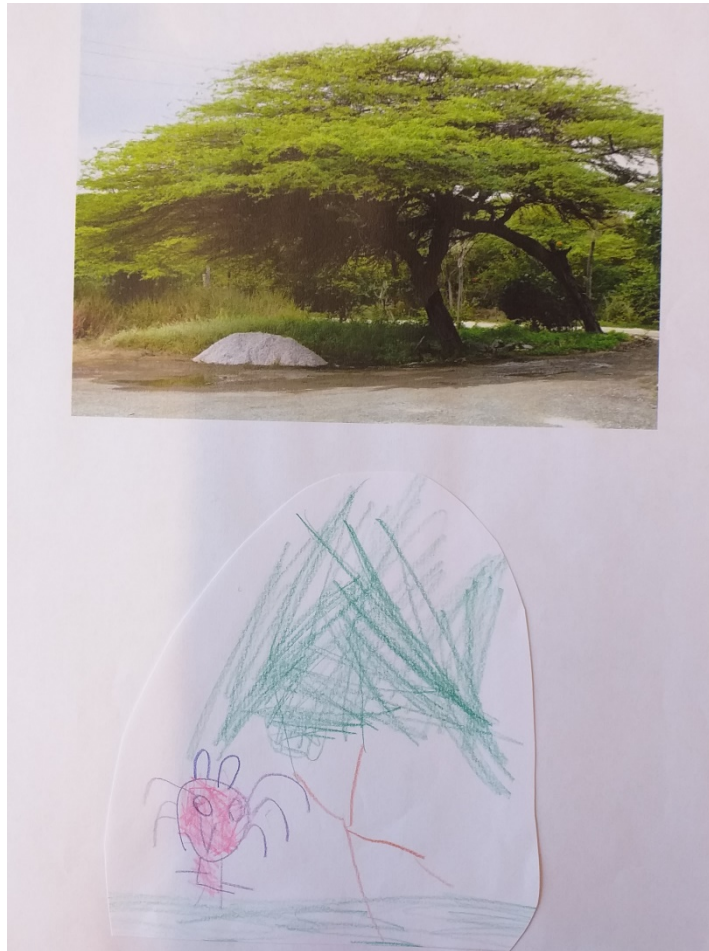

Hoe worden buitenschoolse kennisbronnen gevonden?

Hoe worden buitenschoolse kennisbronnen gevonden?	Voorbeelden
via ouders en collega's	• oudergesprekken; • overdracht met collega • Informele gesprekken met collega
Via leerling: praten, vragen en observeren	• vragenlijsten; • één op één gesprekken met leerling; • informele gesprekken met leerlingen; • observaties (pauze, rolspeken, presentaties, als een buitenstaander een les geeft, reguleren les tekeningen) • tekeningen
via leerling: gesprekken in de klas	• kringgesprekken over allerlei thema's
Via leerling gerichte opdrachten	• zelfportrait, cirkel van betekenis, • verhaal, gedacht • foto, video

De boom van Meghan

Hoe worden buitenschoolse kennisbronnen gebruikt?

wanneer?	leerling centraal	met de groep
moment	• individueel gesprek • kringmoment	• kringgesprek
les	• leerling als expert (dichter, rapper, atoombom, bouwen, bloemen, dieren)	• creatieve verwerking (tekening, plattegrond, rap, gedicht, toneel, verhaal, eiland, krant, koken, film, lapbooks, poppenhuis, spel, poster) • vaardigheid oefenen (taal, rekenen, onderzoek, drama, dans, zelfvertrouwen, uitdaging aangaan) • opdracht geven (recept, talent)
project	• leerling als expert (speciale rol in project, workshop voor andere kinderen, rondleiding verzorgen)	Wordt thema of meer (musical)

De leerling als expert: de atoombom

Wentelteefjes

“Eerst vies. We zagen het op het bord en toen dachten wij: ‘Nee ieuw het is vies.’”

“Ja want het is melk”

“En oud brood. En toen dachten wij van: ‘Nee dat gaan wij niet eten’, maar de juf had het gemaakt met hun tweeën en toen hebben we het geproefd en toen vonden we het lekker.”

Competenties voor het vinden van verborgen kennisbronnen

Competenties voor het vinden van verborgen kennisbronnen	
Aandacht hebben	• Bewustzijn • Alert zijn • Belangstelling, interesse en nieuwsgierigheid tonen
Iets van jezelf laten zien	• Eigen ervaringen delen • Kwetsbaar durven zijn
Openheid en flexibiliteit	• Openheid voor onverwachte gebeurtenissen • Flexibiliteit (in planning en organisatie)

Competenties voor het gebruiken van buitenschoolse kennisbronnen

Competenties voor het gebruiken van buitenschoolse kennisbronnen	
Een focus op betekenisvol leren	• Voortbouwen op de ervaringen van leerlingen om leren op school betekenisvol te maken • Sociaal-culturele praktijken als context voor leren
Vertrouwen en verantwoordelijkheid geven	• Vertrouwen creëren en geven • Ruimte geven • Verantwoordelijkheid uit handen durven geven
Meedenken	• Faciliteren (materialen aandragen) • Structuur bieden (doelen formuleren, afspraken maken, planning) • Vragen stellen om reflectie en diepgang aan te moedigen • Ideeën aandragen om individuele leerling tot haar/zijn recht te laten komen

Effecten

“Hoe voelt dat nou als kinderen je om hulp komen vragen omdat je zo goed kan rappen?”

“Leuk, want kinderen vinden dat je goed bent”.

Ik vond het interessant, omdat ik niet weet hoe zij zonder eten kunnen. Want ik kan niet zonder eten.

- Leerling:

doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, motivatie en betrokkenheid, leergedrag, leerhouding, welbevinden, ambitie, een breder blik

Best wel leuk, omdat jij een paar minuten of een half uur of zo de leiding hebt over een groep

Effecten

“Ik zit echt te genieten, en keihard mee te zingen, dat ook. Ja, het is echt leuk. Het is anders om te zien dat ze er lol in hebben en plezier hebben, in plaats van het standaard beginnen met werkwoordspelling.”

- Groep:

elkaar beter kennen, respect voor medeleerlingen, interactie en relatie tussen leerlingen, *Gedeeld eigenaarschap en betrokkenheid, een veilig en positief klimaat in de klas,*

- Leerkracht:

Je wordt er blij van!, laat je verrassen, relatie met leerlingen, relatie met ouders

“Een jongen uit onze klas, die zei tegen ons ook: ‘Ik kan makkelijk de twintig halen’. Maar toen haalde hij zeven en toen werd hij gewoon een beetje emotioneel, hij vond het niet leuk. Toen zeiden we: ‘Je moet zo blijven doorgaan, gewoon oefenen, steeds oefenen en dan kan je meer dan twintig halen’”

“En toen had hij 35 gehaald [...] [dat] voelt goed. Dat je gewoon iemand iets hebt geleerd”

“Dat hij door moet gaan”.

“Dat hij door blijft bikkelen”.

Geïnteresseerd geraakt?

Meer weten?

➤ Praktijkboek:

't Gilde J. & Volman, M. (2020). Gebruik maken van de buitenschoolse kennisbronnen van leerlingen. Praktijkboek. Werkplaats Onderwijsonderzoek Amsterdam.

➤ <https://www.youtube.com/watch?v=AmYgPNGUvKI&feature=youtu.be>

➤ 't Gilde J., Volman M., van de Vendel G., Albus D., Verhoef L. (2019). Buitenschoolse kennis maakt je les rijker. *Didaktief*, november.

➤ Moll, L., Amanti, C., Neff, D., & González, N. (1992). Funds of knowledge for teaching: Using a qualitative approach to connect homes and classrooms. *Theory into Practice*, 31(2), 132-141.

➤ Volman, M. (2012). Gebruikmaken van verborgen kennis van leerlingen. *Zone*, 11(4), 6-9.

Bedankt!

Judith 't Gilde:

jtgilde@kohnstamm.uva.nl